

ČITATELJI! Prosim, pogledajte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. V teh časih splošnega povišanja cen, potrebuje list Vaše sodelovanje. Skušajte imeti naročnino vnaprej plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Registered as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 209. — Štev. 209.

(Telephone: CHelsea 3-1242)

NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 22, 1942 — ČETRTEK, 22. OKTOBRA, 1942

VOLUME L — LETNIK L

KA NEKAJ VEČ KOT
na dan dobivate ...
2c "GLAS NARODA"
PO POŠTI NARAVNOST NA DOM
(Izvezili sobot, nedelj in praznikov)
ČITAJTE, KAR VAS ZANIMA

VSE PRIPRAVLJENO ZA UDAR

PRED ANGLEŠKO LORDSKO IN POSLANSKO ZBORNICO, KI JE IMELA SKUPNO SEJO VČERAJ, JE GOVORIL VRHOVNI POVELJNIK MARŠAL SMUTS, KI JE DEJAL, DA BO NEMŠKA ARMADA IZKRAVAVELA DO SMRTI NA RUSKI FRONTI.

"Kljub težkim razočaranjem in zaprekam," je dejal maršal Smuts, "imamo danes na razpolago potrebni čas, da se pripravimo za udar na sovražnika ter zberemo skupaj in strnemo v celoto vse naše sile in vire, od katerih zavisi naša zmaga."

Maršal je dalje rekel, da bi bilo nespametno čakati in se preko mere pripravljati za napad, ako je čas za istega že zrel, ker bi s tem morda zamudil pravo priliko. Dejal je, da se to ne bo zgodilo.

"Rusi," je dejal Smuts, "povzročajo nemškimi armadam puščanje krvi, ki je potrebno za končni poraz Hitlerja."

Smuts, ki je star 72 let, je bil v vojni proti Angležem v Boerski vojni, toda je postal član vojnega kabineta angleške vlade tekom prve svetovne vojne. Od tedanjega vojnega kabineta je sedaj aktiven samo še bivši premier David Lloyd George, ki je skupni seji obeh zbornic predsedoval.

Maršal Smuts je tekom svojega govora poudaril, da Rusija prispeva več kot svoj delež skupnega prizadevanja zaveznikov za poraz osiženih sil. Apeliral je, naj se da Rusiji vso mogočo pomoč, da se ji olajša njeno ogromno vojno breme in napor. Pomoč Rusiji naj bo dostavljena hitro in brez nepotrebnega odlašanja.

Glede pripravljenosti sovražnika in zaveznikov sil je dejal, da je na obeh straneh vse odločeno in podvzeti so vsi mogoči koraki, da se mobilizira vso potrebno silo v najširšem smislu. Toda naša zavezniška sila je še krepka in narašča z vsakim dnem, dočim se osižena moč že krhla. Naša moška sila raste, sovražnikove najboljše čete pa se redčijo, medtem, ko skušajo naciji s silo mobilizirati poljarnuljeno moško silo in moštvo svojih zaveznikov.

Glede Japonske je Smuts dejal, da si je sama zapisala svoj pogin, ko se je združila s Hitlerjem. Od njenih "zmag" ne bo ostalo drugega, kot geslo "Japonska za Japonce." Z napadom na Pearl Harbor, se je Japonska izvalno pregrešila proti zapadni civilizaciji, ter principom medsebojnega zaupanja narodov. Japonska bo doživela dan, ko ne bo primerna zaveznica niti za Nemčijo.

Maršal Smuts je posebno poudaril dejstvo, da se neznanstvo širi nezadovoljstvo zatiranih in gladnih evropskih ljudstev, ter da se bliža čas, ko mora priti do eksplozije. Rekel je, da se naglo bližajo času dozoritve in za ta čas se pripravljaja vse potrebno na fronti in doma. Velikopotezne priprave so v teku.

NOVA PREDLOGA ZA DEPARTACIJSKI ZAKON

Zvezni sodnik Simon H. Rifkind je predlagal, naj bi se departacijski zakon spremnilo v toliko, da bi bilo mogoče v to postavbo vključiti tudi pomorske tujke, ki zapuste svoje ladje, ko pridejo v Ameriko in nočejo nazaj na te ladje, ampak iščejo prilike, da dobe delo bodisi na ladjah, kjer dobe boljše plačo, ali pa v kakki industriji.

Sodnik je dejal, da pomorski zapuščači svoje ladje in dezertirajo največ radi tega, ker vedo, da se jih sedaj ne more deportirati v njih domovine. Za primer je navedel slučaj jugoslovanskega pomorskega, Srečka Miskića, ki bi moral biti deportiran v Jugoslavijo, a je to sedaj nemogoče. Istotako pa je tudi spričo obstoječega zakona nemogoče. Istotako pa je tudi spričo obstoječega zakona nemogoče izročiti Miskića jugoslovanski vladi v Londonu.

V pogledu transportnih potežkoč in potreb, ki jih imajo zavezniki bi bilo dobro, ako bi se moglo izročiti ladijske dezertierje njihovim vladam v Londonu. — Tako je mnenje sodnika.

Willkie bo govoril po radiju

Wendell L. Willkie, ki se je pred kratkim vrnil domov iz misije, na katero ga je poslal predsednik Roosevelt, bo imel govor, katerega bodo oddajala vsa glavna radijska omrežja drugi ponedeljek ob 10.30 zvečer.

Predmet Willkiejevega govora bo njegovo potovanje po zavznih deželah.

LaGuardia hrani italijanska odlikovanja

Časnikarji so nekoč zvedeli, da so bile enkrat podeljene newyorškemu županu LaGuardiji neke kolajne, katere dosej se niso bile poslale nazaj kralju Emanuelu ali pa Mussoliniju.

Župan je na vprašanje radevednih časnikarjev priznal, da se hrani kolajne, katere so mu bile podeljene, ko je bila Italija še samostojen narod in ne nemška kolonija, kot je sedaj. Odlikovanja so mu bila podana v zaslugo za uspešno bombardiranje tekom časa, ko je služil v ameriški zračni sili, ki je sodelovala na italijanski fronti v zadnji svetovni vojni.

Ker o Mussoliniju še ni bilo duha ne sluha, ko je on prejel kolajne v letu 1919, je župan dejal, da se tudi ne pristojna, da bi jih njemu vračal. Pridodal je, da je prepričan, da se bodo Italijani znebili Mussolinija.

Predsednik Roosevelt podpisal novo davčno postavbo

Predsednik Roosevelt je večeraj podpisal in s tem uzakonil največjo davčno predlogo v zgodovini — predloga bo povzročila vladne dohodke za več kot milijard dolarjev na leto, ter bo naložila davke na vse Američane, ki zaslužijo preko \$623 na leto.

Predsednikov podpis je omogočil, da bodo stopile s prvim novembrom v veljavo določbe glede davka na opojne pijače, vozne listke, telefonsko in brzojavno službo oziroma rabo, itd. Skupni dohodki od tega novega obdavčenja bodo znašali čez 65 milijonov letno.

Če predsednik ne bi podpisal predloge večeraj, bi ta ne mogla stopiti v veljavo do 1. decembra.

Obdavčenje, ki nima primere v ameriški zgodovini, bo razpisano na korporacijske in individualne dohodke za 1. 1942. Predloga določa, da bodo morali biti ti novi davki plačani 15. marca 1943. Predloga vključuje tudi poseben "Victory Tax," katero bodo morali plačevati vsi, ki imajo več kot \$12

tedenskega zaslužka. Victory davke se bo odtrgoval od plač po 1. januarju, 1943.

Poročevalec lista "N. Y. Timesa" ubit na fronti

Australija. — Iz glavnega stana združenih narodov, je bila poslana vest, da je bil dne 18. oktobra v bližini vojnih operacij v Novi Gvineji po nesreči ubit Byron Darnton, poročevalec lista "New York Times."

Darnton je bil zelo pogumen človek in se je vedno s četami udeleževal vojnih operacij, v kolikor mu je to bilo, kot poročevalcu dovoljeno.

Stara igralka umrla

Hollywood. — May Robson, stara 78 let je po daljši bolezni umrla na svojem domu tukaj. Njena dolga igralska kariera je trajala skpro do konca. Najprej je nastopila kot odrska igralka, v letu 1925 pa je začela igrati tudi za kinematograf. Rojena je bila v Avstraliji in prvič je nastopila na odru v letu 1883.

ODHODNICA PAVLIČENKOVE V NEW YORKU

Dne 19. oktobra je priredila Mladinska divizija Ruske ga vojnega reliefa v New Yorku odhodnico Ljudmili Pavličenkovi in njenima tovarišema, poročnikoma ruske rdeče armade, Vladimiru Pčelinčevu in Nikolaju Krasavčevku, ki ta z njo vred pred nedolgo prišla v Ameriko, a a prisostvujeta mednarodnemu mladinskemu kongresu v Washingtonu, na katerega jih je povabila Mrs. Roosevelt.

Vest o tem poslovilnem shodu se je morala na široko raznesti, kajti že par ur pred pričetkom shoda se je trlo ljudi pred Manhattan Centrom. Policeja se je trudila držati ljudi maza, a vsak je prišel tja z določenim namenom, da vidi mlade ruske junake, še posebno pa rusko dekle, ki je spravila na oni svet tristo naciev in pravi, da bo to delo nadaljevala, dokler bo potrebno.

Kljub temu, da je bilo več sto ljudi razočaranih, ker niso mogli biti prepričani v dvorani zaradi pomanjkanja prostora, je vladala med ljudmi, ki so se gnetli na pločniku pred dvorano, dobro razpoloženje. Ime "Ljudmila" je bilo slišati vsevpred in iz pogovorov je bilo razbrati, da je mlada Ljudmila napravila globok vtis na ameriške mlade ljudi. Med čakajočimi je bil tudi precej vojakov in mornarjev.

V dvorani sami se je ljudstvo tako navdušilo za mlado junakinjo in njena tovariša, da Ljudmila ni mogla priti do besede skoro deset minut, ker ji je množica delala take ovacije.

Pavličenkova je naslovila na ameriške žene in dekleta apel, naj store vse, kar je v njih moči, da pomagajo streti krutega

sovražnika. Dejala je, da sovjetske žene ne bodo nikdar žene sužnjev, ampak se bodo borile če treba, do zadnjega diha. O sebi je rekla, da dokler bo mogla njena roka držati puško in dokler bo bilo njeno srce in bodo njene oči mogle najti cilj, do tedaj bo uničevala fašistične lopove, ki so udrli v njeno domovino.

Delavci od United Electrical Radio and Machine Workers of America niso so izročili Pavličenkovi pištolo s kroglo, na kateri je bila vtisnjena številka 310 — Pavličenkova je namreč že pobila 309 naciev — podarjena krogla je namenjena prvemu naciju, ki se bo srečal z Ljudmilo na ruski fronti, ko se povrne mlada junakinja domov.

Laval pritiska na francoske delavce, naj gredo v Nemčijo

Piere Laval, načelnik francoske vlade, je 20. oktobra govoril po radiju francoskim delavcem, na katere je naslovil pred štirimi meseci apel, naj se prostovoljno prijavijo za delo v nemški industriji. Ob tej priliki jim je dal razumeti, da pojdejo v Nemčijo prisilno, ako ne zlepa.

"Ubogati morate," je rekel Laval delavcem, "zaradi naših vojnih ujetnikov in zaradi Francije." Pridal je, da je izredno važno, da se vzdrži sporazum z Nemčijo, ker to pač zahtevajo interesi Francije.

Tekom govora je Laval delavcem namignil, naj pomislijo malo, ali je pametneje iti v Nemčijo na podlagi kontrakta ali prisilno? Dejal je tudi, da ako se priglasi kmalu nekaj več, kot 100 tisoč mož za delo v nemški ndustriji, bo dovoljeno ženam francoskih vojnih ujetnikov, da gredo na delo v Nemčijo, kjer bodo nastanjene v bližini svojih mož.

Zanimiva je bila Lavalova omenba, da obstaja nevarnost, da bo Rusija dominirala Evropo, ako bo Nemčija premagana.

London. — Kmalu po Lavalovem govoru je francoskemu ljudstvu govoril general Charles Gaulle, vodja Svobodne Francije. Njegov govor je bil oddaljan iz Londona in de

Gaulle je v njem pozival francoske delavce in francosko ljudstvo sploh, da naj se upre Lavalovi zahtevi po delovni sili za Nemčijo.

Generalov govor je bil zelo skrbno sestavljen, ker je tvoril početek kampanje, katero bodo vodile podtalne organizacije v Franciji proti vichyski vladi in proti Hitlerjevi oblasti v Franciji.

De Gaullovi podtalni delavci v Franciji so prepijavili francoske tovarne in delavnice z lepaki, na katerih je bilo zapisano: "Francoski delavci, pošite si delo v Nemčiji. Tam boste kovali verige za Francijo. Tukaj boste pustili svoje družine na milost vichyske vlade. Domov ne boste mogli priti niti enega belica. Riskirajte, da boste svoje življenje spričo sabotaže v nemških tovarnah. Nadomestili boste nacije v krajih, koder padajo zavezniške bombe."

Jugoslovanske radio oddaje v Meksiki

Zveza naših kolonij v Meksiki je pod imenom "Svobodna Jugoslavija" priredila dne 17. in 21. septembra dve radio oddaji v španščini, v katerih so izključno govorili o odporu jugoslovanskega naroda in njegovi borbi proti tlačitelju.

Na programu so bila tudi predvajanja jugoslovanskih narodnih pesem. Obe prireditvi sta vzbudili veliko pozornost — govore celo o tiskanju programa, da bi se javnost čim bolj seznanila z jugoslovanskimi problemi. Prireditvi so prisostvovali poslanik čehoslovaške republike dr. Karol Vondel in general Alfonso Hernandez. Meksikansko časopisje je posvetilo tej prireditvi veliko pozornost. —JIC.

PO BOJU V NOVI GVINEJI

Avstralski vojaki, ranjeni v bojih z Japonci, na otokih Nove Gvineje, se vračajo peš čez hribe na poti v bolnišnico.

POLOŽAJ NA HRVAŠKEM

List Muenchener Nachrichten poroča: Na Hrvaškem se vrši pobiranje žetve pod zaščito najstrožjih ukrepov. Vsa žetev je monopolizirana in izvedena pod strogim nadzorstvom.

Mlatenje smejo izvajati samo oni, ki imajo posebno strokovno pooblastilo za to delo. Dovoljenje dobe samo oni, ki prispežejo, da bod ovaditi vsak pokušus kriti tudi najmanjšo množino žita.

Tagespost poroča o draginji na Hrvaškem in priznava, da na Hrvaškem racioniran je živil uspešno postuje edino le v Zagrebu samem. V začetku Hrvaška ni razpolagala s primernim in izvežbanim upravnim uradnistvom, da bi mogla biti kos svojim nalogam. Hrvaško ozemlje pa je razven tega tudi silno trpelo zaradi vojaških operacij. Uporniške tolpe so motile delo, a vrhu vsega tega je morala Hrvaška očdati še precejšen del svojega pridelka zaveznikom. Tujec, ki se pritožuje nad draginjo na Hrvaškem, naj pomisli tudi na to, daje uvoz težko izvedljiv, kar povečuje pomanjkanje marsikaterih predmetov domače potrebe.

Neues Wiener Tagblatt poroča tudi o izredno ostrih ukrepih, uvedenih na Hrvaškem pri pobiranju žetve in proti kopicenju živil, ter nezakonitemu prekupčevanju.

Uvedeni državni monopol za vse vrste žita, krompir in oljnata semena, Kmetom odvezamejo vse, kar presega njihovo osebno potrebo. Količine so bile določene še v mesecu juniju in zapisane v posebno "glavno knjigo," tako da vsak kmet v naprej ve, katere količine žita bo moral oddati. Mlatilnice so pod državnim nadzorstvom. Lastnik jih sme uporabljati le ako prispeže, da bo skrbel za "pošteno" mlatenje. Tudi mlinci so pod državnim nadzorstvom in poslujejo po strogih predpisih, ki veljajo za vse poljske pridelke.

Žitni pridelki so plačani posestnikom po isti ceni, kakor lani; približek dobe oni, ki žito najhitreje oddajo — uvedena je premija za brzo dobavo. Cena pšenice na Hrvaškem je višja nego na Bolgarskem, v Srbiji, na Madžarskem ali v Sloveniji, nižja pa nego v Rumuniji ali Grčiji.

Izvedeni cenijo, da bo žetev na Hrvaškem morda prehranila domače prebivalstvo, toda le, ako bo pridelak turščice zadosten.

Tobaka so nasadili letos na Hrvaškem manj nego lani. Iz Dalmacije in Hercegovine poročajo, da so kmetje povsod sejali žito in sadili krompir namesto tobaka. Južno sadje — kakor smokve, pomorance, limone in mandarine — pa je mnogo trpelo od slane v pretebni pomladi. —JIC.

Iz Srbije

Svetnik Turner, šef civilne uprave v Srbiji, je odpotoval v Berlin, da poroča o položaju. Dozljaj Berlin odstopa generala Nedića še ni sprejel na znanje.

Živiljenjske prilike v Srbiji se stalno slabšajo. Primanjko vanje hrane in obleke je vedno večje. S hrano je tako težko, da so Nemci prigilili kmete, da oddajo celo pšenico za seme in vse druge zaloge žitnih pridelkov. —JIC.

GLAS NARODA

VOICE OF THE PEOPLE

Owned and Published by Slovene Publishing Company, (A Corporation) Frank Bakser, President; Ignac Hude, Treasurer; Joseph Lupsha, Sec. Place of business of the corporation and addresses of above officers: 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.

49th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays and Holidays. Subscription Yearly \$6. Advertisement on Agreement.

Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado \$6.-; za pol leta \$3.-; za četrt leta \$1.50.-. Za New York za celo leto \$7.-; za pol leta \$3.50. Za inozemstvo za celo leto \$7.-; za pol leta \$3.50.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izveniš sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA", 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y. Telephone: CHelsea 3-1242

WILLKIE JE DOBIL POSEBNE PRAVICE

Wendell Willkie, posebni odposlanec predsednika Roosevelta, se je s svojega potovanja vrnil prej kot je nameraval in sicer 14. mesto 15. oktobra. Zelo pomembno pa je, da se je vrnil preko Sibirije na Aljasko, kajti, odkar se je pričela vojna, ruska vlada ni te poti dovolila nobenemu Amerikancu in nobenemu Angležu.

Ruska vlada tudi ni dovolila nobenemu ameriškemu častniku z aeroplanom potovati z Aljasko v Sibirijo, ali pa iz evropske Rusije preko Sibirije na Aljasko.

Zakaj Rusi takega potovanja čez to ozemlje ne dovoljujejo, ni znano, toda najbrže zaradi tega, ker Rusija in Japonska medsebojno nista v vojni, Japonska pa smatra Sibirijo za zelo važno deželo za vojaške operacije od strani Združenih držav.

Zelo pomembno je tudi, kako naglo je Wendell Willkie potoval iz Kitajske v Ameriko. Iz Čunkinga do Aljasko mu ni vzelo niti en teden. Ako bi kdaj bilo dovoljeno ameriškim bombnikom leteti po zračni črti, katere se je poslužil Willkie, tedaj bi se ameriški aeroplani mogli posluževati ruskih letališč v Sibiriji, vsaki česar bi morali Japonci popolnoma prenehati svojo strategijo na Pacifiku. Vsi Amerikanci, ki so zadnje mesece obiskali Kitajsko, so se na povratku v Združene države morali posluževati zračne črte Pan American Airways skozi Indijo in Osrednji Vzhod ter skozi Afriko čez Južni Atlantik v Brazilijo in od tam nad Karaïbskim morjem v Združene države. Ako bi se mogle Združene države posluževati zračne poti na Kitajsko preko Sibirije, bi bilo mogoče prihraniti mnogo časa pri prevažanju vojaštva in vojnega materiala. Do sedaj pa je bila ta pot dovoljena edino Willkiju.

Stalin mora imeti prav veliko zaupanje v Willkieja, da mu je dovolil pot preko Sibirije na Aljasko. Te pravice do sedaj ni mogel dobiti niti najodličnejši ameriški diplomat.

Marsikateri kongresnik je kritiziral predsednika, da si je za svojega osebnega odposlanca izbral moža, ki je bil pri zadnjih predsedniških volitvah njegov nasprotni kandidat. Pa, kot izgleda, je predsednik popolnoma zadovoljen z Willkiejevim potovanjem in odposlanstvom, ki ga je opravil.

Ne glede na domače politične razmere se mora priznati, da je Willkiejev obisk v vseh deželah, ki jih je obiskal, napravil kar največji utis. Brez dvoma je mnogo pripomogel k večjemu ugledu Združenih držav in Združenih narodov po vseh deželah, ki jih je Willkie obiskal.

Sicer so Willkiejeve izjave v Moskvi in v Čunkingu potrebne druge fronte povzročile veliko senzacijo, vendar pa bo to v prid zavezniškemu strategem več ali manj. Brez dvoma smatra ruska vlada Willkieja za svojega odkritega prijatelja, ki bo pri ameriški in pri zavezniških vladah mnogo pripomogel, da bo od njih Rusija dobila kar največ pomoči. Pripomniti pa je treba, da je Willkie v Moskvi, ko je rekel, da je druga fronta čimprej potrebna, rekel, da naj o tem odločijo generali.

Vsekako se more domnevati, da je Willkie s svojim potovanjem dosegel velik uspeh z ozirom na boljše spoznavanje in boljše odnose med Washingtonom in Moskvo.

Služkinj primanjkuje

V New Yorku je postalo občutno pomanjkanje služkinj. Pri državni upošljalni agenciji v New Yorku je registriranih samo 4 tisoč služkinj, a lastni je bilo registriranih osem tisoč.

Načelnica ženskega oddelka, Frieda Miller, je priporočala gospodinjam, ki lahko opravijo brez stalne služkinje, naj skušajo na kak način urediti svoje gospodinjske posle, ter s tem odpravijo situacijo tako, da ne bodo vse gospodinje hotele imeti pomagajoč istočasno, namreč ob kopju tedna — dom se lahko počisti in spravi v red prav tako lahko ob začetku ali sredi tedna.

Bogati ljudje, ki lahko plačajo priliko dobro, seveda

JERRY KOPPIVÉK in njegov arketur na ploščah. Tereziška Polka. Na plantacion - valček. Str. M 578. In DUQUESNE UNIVERSITY. TAMBOURICA - Str. M 571. Za toa. cenit in cone plošč se obrnite na: JOHN MARSHALL Inc. 463 West 42nd Street, New York

lahko dobe služkinje, najtežje je za one, ki imajo srodne dohodke in hočejo imeti ceneno postrežnico, ki naj bi delala vse, vključno kuhinjo, čiščenje, pestovanje, itd. Ženske se takemu delu upirajo in grede raje iskati delo v vojni in drugo industrijo. Mnogo žensk je šlo tudi v bolnišniško službo.

Povprečna plača za hišno delo v New Yorku je sedaj od \$40. do \$70. Bogatinci plačujejo precej več — okrog \$130 za kuharice, 80 dolarjev za sobarice, itd. Te plače so mesečne.

Obljube—ali so kaj vredne?

S. Z.

V januarju 1918 je Woodrow Wilson zaključil svoj govor o znanih 14 točkah z naslednjimi besedami:

"Eno samo dovolj vidno načelo preveva ves ta program, ki sem ga začrtal. To je načelo pravičnosti napram vsem ljudstvom katerekoli narodnosti in njihove pravice, da žive na enaki postavi svobode in varnosti, pa naj bodo močni ali pa slabotni. Če ne bo to načelo podlaga nove zgradbe mednarodnega prava, ne more obstati noben del te zgradbe.

Ljudstvo Združenih držav ne more iti na delo po nobenem drugemu načelu. In za to načelo zmaga, je ameriški narod pripravljen žrtvovati življenje, čast in vse, kar imenuje svoje.

Moraličen vrhunec sedanje vse presegajoče in končne vojne je prišel in ameriško ljudstvo je pripravljeno postaviti na preiskunjo svoje sile, svoje najvišje cilje, svojo lastno neomadeževanost in vneto za stvar."

Tako je govoril državnik in nobenega dvoma ni, da je govoril iskreno in iz dna svojega srca. Tako globoko je bil prepričan o veljavnosti vsake besede v tem sklepem odstavku svojega govora, kot je bil prepričan, živo prepričan, o veljavnosti vseh svojih 14 točk in vsake posebej. Tudi ljudstva, ki so slišala njegove besede in njegove točke, so bila prepričana, da bo vse to veljalo in držalo. Med njimi tudi Slovenci in Hrvatje, in ti dvojni še prav posebej.

Vse je bilo imenitno in je krasno kazalo, samo ene zelo pomenljive luknje ni videl ne Wilson in ne ljudstva, ki so postavila v tega moža svojo vero. Wilson ni videl in ljudstva niso videla tiste luknje, skozi katero se že tolikokrat ameriški politikarji pometali vso ameriško državniško modrost in so na njeno mesto postavili svojo osebno politiko, muho endonevnic. Radi ameriške stankarske, oportunistične politike so šle Wilsonove točke rakom živžigat in je naš slovenski narod postal igrača v krepeljih svojih prejšnjih zatiralcev. Če ne ves, pa vsaj njega velik del. In že samo s tem je bila "zgradba mednarodnega prava" podrti tudi na splošno, ne samo glede Slovencev in Hrvatov. Zakaj če je dovoljeno, da se ne sme narediti močna razpoka v eni sami steni zgradbe mednarodnega prava, je kar gotovo, da tudi druge stene z ogehnimi kamni vred ne bodo posebno dolgo stale. In ni bilo treba dolgo čakati, da je lahko ves svet videl eno samo veliko podrtje te zgradbe. Ni je zakrivila modrost državnikov, zakrivila jo je kratkovidnost politikarjev. Tudi takrat je imela Italija veliko

besedo pri "zgradbah mednarodnega prava" in vse se je klanjalo mogočnim zahtevam tega "zaveznika". Na eni strani ni bilo od nikoder kakega protesta zoper Wilsonove točke ali zoper siceršnje njegove načelne besede. Niti Italija ni protestirala. Zanj je tudi takrat veljalo, kar je nekoč dejal Pij IX: "Belle parole ma brutti fatti!" Na zunanje je hvalila in celo proslavljala Wilsona, na znotraj je zahrbitno vrtala in vrtala tako dolgo, da je izvila Wilsonu iz rok vse njegove točke in vsa njegova načela.

In to je bila tista Italija, ki so jo morali zavezniki čisto po kramarskih potih kupiti, da je obmila hrbet svojima prejšnjima zaveznicema in hitela "na pomoč" svojim novim partnerjem. Ni pristopila k zavezništvu s kakšnimi idealnimi nameni, ni šla med antantarje radi kakih "točk" ali morda celo "načel", šla je zato, ker se ji je obetala mastna kost! Wilson je to vedel, zato se ni vdal laški lističji zvižgati. Vdali so se pa ameriški politikarji, ki jim tudi ni bilo za načela več, ko za lanski sneg. Wilson je bil izigran, zavezniki so bili izigrani — najbolj jpa so bili izigrani Slovenci z mnogimi Hrvati vred.

Tedanja "zavezniška" Italija je ostala ista. Kmalu se je spet "preorientirala." Prejšnja kost ji je postala premalenost na. Ko je bila ta kost obglodana do svoje najbolj bele belote, je bilo treba iti na lov za novo kostjo. In spet se je bilo treba dati kupiti. Vse kaže, da se je v tem primeru Italija prav pošteno goljufala in se vjela natančno v tiste mreže, katere je imela pripravljene za druge. S tem sedanjim "partnerjem" ne bo šlo tako lahko kot je šlo z onimi po prvi svetovni vojni. Toda glejte, zdaj so že tu prav isti mekdanji zavezniški Italije, ki so ji že enkrat šli prav pošteno na lim, in se pripravljajo, da grede drugič. In se pripravljajo na kako italijansko ponudbo in vabila, sami od sebe se ponujajo Italiji za rešitelje in ji hočejo na vsak način omogočiti, da bo spet postala velika in

PAIN-EXPELLER. Rematizne bolečine. Dobra zdravila. Zdravila brez opojnih snovi. Ne škoduje. Ne povzroča zaspanosti. Ne povzroča slabosti. Ne povzroča bruhanja. Ne povzroča zaprtosti. Ne povzroča driske. Ne povzroča glavobola. Ne povzroča srčanega bolečine. Ne povzroča krvavitve. Ne povzroča alergije. Ne povzroča drugih zapletov.

močna in jih bo spet o prvi priliki lahko — izdala.

Če je italijansko ljudstvo tako dobro in iskreno in pripravljeno za razne "zgradbe mednarodnega prava," kako vendar, da ima spet in spet pri svojem narodnem vodstvu ljudi, ki so pripravljene požrti vsako svojo besedo? Prav vse eno jim je, če požro besedo, da no veliki Ameriki in močni Angliji, ali pa kosčku slovenskega naroda, kot so naredili takrat v Primorju in sedaj v "Ljubljanski pokrajini". Pa je vendar na vsak način treba, da se začne besede Wilsona — in sedaj Roosevelta — vse od kraja metati v obeestni jarek!

Da, sedaj Rooseveltove in še Churchillove povrne. Ali ni Atlantska deklaracija nekaj podobnega, kot so bile Wilsonove točke? Nič drugega ni treba ko Italijo spraviti v zavezniški tabor, pa imate skupaj svo gotovost, da bodo vse lepe besede, ki smo jih že dosti slišali in jih bomo brez dvoma še več, preden bo konec tega svetovnega plesa, šle druga za drugo rakom živžigat.

OSTRE IZJAVE JUGOSLOV. VLADE PROTI ZEVRIN-STVAM NACI-FASISTOV.

(JIC.) — Zastopnik važne časnikarske agencije ONA je zabeležil o priliki interviewa jugoslovanskega ministra zunanjih zadev ostre obtožbe divjstva "kombiniranih barbarovskih tolpe" Nemčije, Italije, Madžarske in Bolgarske, ki odvidno streme za tem, da popolnoma iztrebijo jugoslovanski narod.

Nemci in njihovi hlapeci so uvideli, da je upornost jugoslovanskega naroda največja zapreka njihovega vladanja na Balkanu in so uvedli povsod tako grozno strahovlado, da najnjena krutost spominja na najtemnejše dobe človeštva. Vse povsod na ozemlju Jugoslavije sovrazniki dnevno uničuje in pobija nedolžno ljudstvo. Sovražnikovo ravnanje vključuje vsepovno samolastne aretacije ubijanje takev, množestvene pokolje mož, žen in otrok, internacije in deportacije celokupnega prebivalstva iz nekaterih pokrajin in tudi popolno uničenje naseljenih krajev — vse to označuje kruto gospodarstvo tlačiteljev, katerih cilj je očividno popolno iztrebljenje jugoslovanskega naroda.

Zadostovalo bi navesti za primer, kar so Nemci storili v Kragujevcu, Kraljevu in v Užicu ali ono, kar so Madžari zakrivali v Novem Sadu. V vsakem teh mest so sovražniki v enem samem dnevu pobili po več tisoč mož, žen in otrok. Italijani pa so, s svoje strani, požgali na stotine vasi na hrvaški obali in v Sloveniji.

Imamo številne primere splošnih masovnih deportacij, katere so izvedli Nemci v Sloveniji, Madžari v Banatu in Bolgari v Južni Srbiji.

Tako božje, kakor tudi človeško pravo zahtevata, da taki zločini ne ostanejo ne kaznovani in da krivci zapadejo roki pravice. Zedinjeni narodi, ki se bore za obnovo človeške skupnosti, katere temelji bodo zgrajeni na idejah pravice in morale, so morali, kakor je izjavil Churchill, uvrstiti kaznovanje takih zločinov med svoje glavnine vojne cilje. "Ako hočemo zopet uvesti zdrave mednarodne odnose, je potrebno, da vsakdo spozna, za zdaj in za vedno, da taki zločini ne morejo uti pravilni kazni. Eden glavnih vzrokov sedanjih vojnih zločinov je

RAZGLEDNİK. Piše Anna P. Krasna. Konec. V ameriških knjižnicah najdemo, ako se potrudimo v to stvar pogledati, vsepolno knjig, ki se ukvarjajo s problemi, ki jih ti delajo Ameriki oziroma družabni ureditve te dežele. V se najdete tam opisano, z besedo in številkami. Statistične lestvice vam nudijo seznanu potnih strag, ki jih je znojil v ameriški industriji tujezemelec in tujezemka. To slednje je posebno značilno, ker kaže, da so bile slovanske ženske zaposlene v industrijah, ki so jih nesramno izkoriščale, v tovarnah in doma. Da, počitek ameriške industrije in ves njen razvoj do današnjega dne, je zgrajen v velik meri na znoju in na žrtvah iz vrst priseljencev, ki so prišli in sedli k — polni skladi.

O polni skladi

V tem smisu imamo mnogo zagovornikov, ki se zavedajo, da so priseljenci prispevali mnogo k razvoju velike, bogate in svobodne Amerike — ker pa se brez muje čelvelj ne obuje in ni brez žrtev nikjer in nikdar nobenega uspeha, je jasno, da se drže vsega tega velikega in razkošnega bogatstva naše nove domovine potne strage in kri priseljencev. V topilnicah in v orožarnicah, v rovilih, v opekarnicah, kamnolomih, ob strojih, povsod so padale žrtve, kot so padali in omahovali v smrt sužnji, ki so gradili piramide v Egiptu.

Neki pisatelj italijanskega porekla, je pred nekaj leti spisal povest o Kristusu v cementu. S tem je pokazal na žrtve svojega priseljenega naroda, katerega donos k ameriški visoko razviti industriji je predstavljal v tem slučaju italijanski zidarSKI delavec, katerega je udulil še mehak konkrit, ko se je zrušilo ogrodje poslopja.

Brez dvoma dejstvo, da v prejšnji svetovni vojni zločinci niso bili kaznovani.

Ustanovitev komisij združenih narodov za zaszledovanje vojnih zločinov in sklep, da bo s pogoje premirja vključena zahteva, da se zločinci izročijo zavezniškim, je značilen korak združenih narodov ki so trdno odločeni, da bodo vojni zločinci kaznovani, kakor zaslužijo.

IŠČEJO SE VEZALKE

za šivalno delo, za izdelke za armado in mornarico. Stalno delo. Dobra plača in zadovoljive delovne razmere. GEMSCO, 395 — 4th Ave., New York 10-22, 23, 26

KUHARSKA KNJIGA: Recipes of All Nations (V angleškem jeziku) RECEPTE VSEH NARODOV. Stane samo \$2.00. Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani. Recepti so napisani v angleškem jeziku; ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi. Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izveštati in izpopolniti. Narodite pri KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO. 216 West 18th Street New York, N. Y.

Note za PIANO-HARMONIKO ali KLAVIR. BREEZES OF SPRING TIME OF BLOSSOM (Cvetni čas) SLOVENSKI FANTJE VSE BOM PRODALA. PO JEZERU K O L O. OHIO VALLEY SYLVIA POLKA. TAM NA VRTEH GREDI MARIBOR WALTZ. SPVAJ MILKA MOJA ORPHAN WALTZ. DEKLE NA VRTU OJ, MARIČKA, PEGLJAJ. BARČICA. MLADI KAPETANE. GREMO NA STAJERSKO STAJERJE. HAPPY POLKA. ČE NA TUJEM. 35 centov komad 3 za \$1. MOJA DEKLE JE ŠE MLADA. Po 35c komad. Narodite pri KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO. 216 West 18th St. New York

INVESTIRAJTE V AMERIKO. KUPITE UNITED STATES WAR SAVINGS BONDS in STAMPS. Slika vojaka s psom.

Vesti iz slovenskih naselbin

Deplovi brez povelja in neobmočeni na priobalno ma. Deplovi in četrtkovski števila naj bodo v našem uradu najmanj v uradu s jutraj.

Deplovi se nam vedno dobrodelež, ker zanimajo vse naše članke in se s njimi naši rojaki tako rekoč med seboj pogovarjajo.

VSAKEGA MALO

Zadnje sredo sem nestrpno pričakoval, kdaj pokaže kaza- lejo na uri 10.30 zvečer, da bom z veseljem poslušal na radio na- povedani jugoslovanski "broad- cast." Ko je pokazal kazalec 10.30, sem počel sukati gumb na radiu, da vjamem nestrpno pričakovani "broadcast". Pa ga na žalost moj radio ni vjel.

Tukaj pride v poštev zopet stara pravilica: "Ribičan je na vozu po bregu peljal zelj- nae glave. Naenkrat se voz- zvrne in zeljnate glave so voz- čele se točiti navzdol. Sicer vsaka nekoliko svojo smer. Ribičan ee pa oglašil: Glej jih no, vsaka glava ima svojo pa- ga na žalost moj radio ni vjel.

O, to pa ne smem pozabit na- prositi društvo "All Ameri- cans" SNPJ, da nas kmalu zo- pet razveselijo s kako bogato priveditvijo, kakor predzadnje nedelje v Slovenskem domu v Brooklynu. Tudi to ne smem pozabit in jim moram priznati, da so si zaslužili posebno po- hvalo mladi igralci in igralke s krasnim nastopom in nemote- no izvršili vsaki svojo dolžnost. Hvala vam, hvala tudi onim, ki so vse tako izvrstno izvršili.

Zadnji četrtek sem naprosil mojega hotelirja oziroma go- spodarja, da naj mi da par de- lavcev, da pomagajo odnesti staro nabrano železo iz kleti pred hišo, da ga odpeljejo ter porabi za narodno obrambo.

Ko smo pričeli odnašati to železo, sem si mislil: No, toliko železa pa ne bo iz nobene kleti več. Kaj mislite, iz nekaterih sosednjih kleti so nekateri to- liko iznesli tega železa, da sem se začudil, kako se je vs to tam pomestilo. Bili so neka- teri tako veliki kupi, da so napolnili po dva tovorna avto- mobila.

Vse križem je nosilo: otroci, žene, možje. Mislil sem si men- da: to so pa vsi čitali list "Glas Naroda" ko je nedavno pripo- ročal, da naj se pregleda vse kotičke v "basementu" da ne bi ostalo staro železo, ki ga Uncle Sam nujno rabi.

Rečem vam, bil je pravi se- žen. Na enem teh kupov je le- žal zarjovel star likalnik, na njem prilepljen listek z napi- som "Good for Litter."

Rečem vam, bil je pravi se- žen. Na enem teh kupov je le- žal zarjovel star likalnik, na njem prilepljen listek z napi- som "Good for Litter."

VABILO NA POJEDINO

SLOVENSKI DOM, INC. na 36 DANUBE ST., LITTLE FALLS, N. Y. priredi

POJEDINO

V SOBOTO ZVEČER, 24. OKTOBRA, 1942

Pričetek ob 8 uri zvečer.

Vstopnica za odrasle \$1.—, otroci 35c.

(vključen vladni davok.)

ZA PLES BO IGRAL DOMAČ ORKESTER

ULJUDNO SE VABI VSE SLOVENCE IN NJIH

PRIJATELJE, da se vdeležo, ako le mogoče.

Za obilno postrežbo bo poskrbljeno.

Za odbor Fr. Masle, taj.

LOV, DELO IN DRUGO V MINNESOTI

Približali smo se jesenski se- zoni — to prekrasno poletje se je umaknilo, da sami ne vemo kdaj.

ra glasujemo za Fr. J. Indiharja. Več naših rojakov pride v od- bore in več bomo imeli ugled- nosti. Torej vsi za enega in eden za vse!

Slana je zgodaj v septembru padala; dnevi so bili zelo mrzli ali noči še bolj, in tudi sneg je bil zapadel par palcev na debe- lo, tako da so vse rožice in zel- lenjava pomrzla. Sedaj zgleda, kjer je še listje odpadlo z dre- vesa, prava jesen.

Poročevalec Gilbert, Minn.

V tem mesecu oktobru se je pa zopet ogrelo. Danes, ko to pišem, 11. oktobra, je vroče, kakor v sredi julija. Minnesot- skim lovcom prav ugaja vreme sedaj, ker v tako lepem vremenu je prijetno iti po šumah in streljati kokoske in zajčke itd. Puške pokajo kakor bi se spo- priželi z Japonci.

Pričetek SLOVENSKE SOLE SND.

Kar se tiče dela, tega je v izobilju za zdrave mlade in srednje stare možake. Kar se tiče starih moči, tam ni vse ta- ko gladko, ako je čvrst in zdrav, in še od strani pusti, tu- di dobijo dela. Prišlo je že primanjkovati delavcev, ker Uncle Sam tudi vedno kliče mlade in čvrste fante k voja- kom, tako da prav žalostno iz- gleda. Ko greš malo po mest- nem tratorjarju, ne vidiš tistih veselih obrazov mladine, pač pa žalostne in potrte matere in očetje, bratce mladoletne in sestrice tavajo globoko zamis- ljeni, in žalostnih obrazov. To je vojna!

Mladinski oddelček slovenske sole SND pa se prične v soboto 24. oktobra ob 10. uri dopoldne v dvorani št. 2. vhod na 6417 St. Clair Ave. Za prvi dan šola je potrebno, da vsi bivši učenci in novi, pridete v dvorano ob 10 uri dopoldne. Potem vas bo učiteljica porazdelila v razre- de in določila čas pouka. Star- jejši učenci bodo imeli razrede v bodoče dopoldne in mlajši popoldne. Koliko razredov bo, je odvisno od števila prijavle- nih učencev. Šola se bo vsilila vsako soboto odslej pa do približno koncem maja prihodnje- ga leta. Vse razrede bo poučevala Mrs. Antoinette Ken- nick.

Dalje kar se tiče plače delav- cev, posebno v mestu, nikakor ne zadostuje za neznošno dra- gino življenjskih potrebščin.

Dober je, če je mogoče, da se prijavite za šolo še pred so- boto v uradu tajnika Slov. Nar. doma, Mr. John Tavčarja. Če pa ni mogoče, pa kar pošljite otroke v šolo v soboto 24. okto- bra, da jih vpiše učiteljica sama. Šola je prostá za vse učenc- ee, zato porabite priliko in po- šljite otroke v šolo, da se pri- učijo slovenskega jezika.

Smart se tudi oglašá v našem mestu in v zadnjih dneh so kar trije umrli. Frank Schwajger, Mrs. Zalar, oba priletna in ene- ga finske narodnosti je ubilo v rudniku; star je bil 27 let in oženjen. Predno končam s tem mojim skromnim dopisom, ker je je- sen prišla, tako me opominja, da bodo tudi državne volitve meseca novembra in ker sta to- jaka iz mesta Gilbert prejela večino glasov na primarnih vo- litvah, si štejem v dolžnost, da jih priporočam cenjenim volil- cem. Mr. Tomáš Vučkelič je kandidat za reprezentanta 61. distriktu in je za ponovno iz- volitev. Drugi je Fr. J. Indi- har, ta je naš mestni tajnik že veliko vrsto let, zelo priljubljen in rad pomaga in upam, da je dosti poznan. On je kandidat za County Committee 6. dist- riktta. Ker je to zelo važen ur- ad, ga prav tople priporočam vsem cenjenim rojakom in ro- jakinjam in dragim, da gotovo glasujete za njega, ker ima le- po priliko priti notri je samo ležalo na rojakih, da ga volim- o. Sposoben je bolj, nego kdo drugi. Vedite, da se velike vsote denarja potroši za po- pravila cest in drugo. Ako mu mi sedaj pomagamo, bo on nam tudi lahko povrnil, da bomo dobili kakšen dan dela, pa vem, da bo dobrodošlo, ker pa pri mestnih delih nimamo do- sti, 10—15 dni na mesec, potem imamo prilike dosti, da se kakšen dan še drugje dela. To- rej vsi na volilni dan 3. novemb

Letos espomladi je seja di- rektorija Slov. Nar. doma raz- pravljala glede obnovitve zas- torja na odru z oglaš. Dofiš- ni smoter bi bilo itak potreba vsega na novo narediti, blago

DAN ZMAGE DRUŠTVA IVAN CANKAR

V nedeljo 25. oktobra po- poldne in zvečer bo proslavlja- lo dramsko društvo Ivan Can- kar "dan zmage" z igro "No- ree," dramo v treh dejstvih, ki jo je spisal Fedor Gradišnik, lekarnar v Celju. Predstava bo podana popoldne ob 3.30 na odru Slov. Nar. doma, 6417 St. Clair Avenue, zvečer bo ples. Igra Vadnalova godba.

Ob čau, ko se je gradilo Slo- venski Narodni dom, leta 1923, si je članstvo dramskega dru- štva van Cankar belilo glave, kako bi najlepše okrasili oder avditorija, da bi čim boljše od- govartjal krasni dvorani. Dru- štvo je želelo imeti na glavnem zastorju sliko, ki naj bi pred- stavljala Slovence v vseh pano- gah. Ampak, kje dobiti tako sliko. Pregledovalo se je raz- ne vzorce, toda noben ni bil povšeči. Nato je Vatro J. Grill predlagal in društvo je odo- brilo njegov predlog, da se na- prosí slovenskega slikarja M. Gasparija, da on naredi vzorč- no sliko za naš procelni zastor v Slov. Nar. domu, ki naj pred- stavlja Slovence v starem kra- ju. Tako se je društvo obrni- lo na imenovanega umetnika slikarja in dosegel se je spora- zuma, da taka vzorčna slika bo stala \$100. Če pa društvo na- roči slikanje novega zastorja, ki bi ga on dovršil na platno, bi stalo dodatnih \$500. Veli- kost zastorja ali slike na zas- torju menda ni bila nikdar do- ločena, vsaj takrat še ne, ko se je oddalo naročilo za vzorčno sliko. Slika je bila kmalu na- rejena, in društvo jo je prejelo zgodaj v letu 1924. Nato so na- stale poteškoče. Članstvo je bi- lo pod vtisom, da bo nova sli- ka narejena v oljnatih barvah na zastorju, ker le taka bi bila trpežna. Mestne določbe pa ne dovoljujejo na oder scenarije z oljnatimi barvami, ker niso varne radi ognja. Pa tudi de- narja ni bilo preveč v blagajni, ker je društvo ob enem po- trebovalo vse nove kulise, se je nato omejilo in raje nabavilo več scenarije — kulise. Novi zastor se je pa odločilo za po- znejši čas. Tako je društvo Ivan Cankar verno hranilo do- tične M. Gasparijevo vzorčno sliko "Slovenijo" do današ- njega dne. Slika je bila med tem parkrat na razstavi v ve- liki mestni dvorani in povsod so jo ljudje s velikim zanima- njem ogledovali. Lanskó leto je bila prenešana iz Cankarje- vega arhiva v Slov. nar. muzej kjer je tudi sedaj na razstavi.

AMERIŠKA NAJLJUBŠA PIJAČA PRI KOSILU

Za popolno zdravje mora vsakdo imeti dragocene sestavine, ki se najdejo v mleku. In mleko je tako gospodarstveno, da more njihove dobrine živlvali cela družina. Posebno sedaj je naše zdravje zelo važno za naše deželo. Zato dajte mleko vsakemu pri vsaki jedi... kot okusno pijačo in važno varstveno hrano!

DRŽAVA NEW YORK PRAVI: POGASITE ŽEJO—UTREDITE ZDRAVJE PIJTE MLEKO!

BREZ PLAČNO! THE STATE OF NEW YORK

in vse, ker stari je bil že toliko poskodovan, da ni kazalo na njega staviti nove barve ali slike. Želja prosvetnega odse- ka direktorija SND je bila že dolgo časa, da se tisti zastor z oglaš odstrani in nadomesti s čim drugim. Tedaj je zopet predlagal Mr. V. J. Grill, da se na novi zastor preslika M. Gasparijevo vzorčno sliko "Slovenijo" ki še vedno čaka, da se jo porabi na ta namen. In res, vsi ostali direktorji so se strinjali z idejo. Kmalu je bil dosežen sporazum med direk- torijem in dramskim društvom Ivan Cankar, da oba financira- ta to delo. Društvo Ivan Can- kar je obljubilo dati predstavo v ta namen za kritje stroškov, ki mora prinesiti \$500 čistih do- hodkov, kot je že prvotno bilo pripravljeno prispevati. Direk- toriji pa je zaključil, da ostalo strojeva Slov. Nar. dom. Sli- kanje novega zastorja se je po- verilo izkušenemu umetnišk- slikarju oderske scenarije, Mr. Sihrely Braitwaitheju, ki že več let slika scenarije za naš oder. Njegov proračun je bil \$1200, ki se ga je odobrilo in- delo je narejeno. Zato dram- sko društvo Ivan Cankar v rešnici praznuje v nedeljo dan- zmitage za novo sliko "Sloveni- jo", za katero je čakalo celih 15 let, da se jo preslika na zas- tor. Nova slika na zastorju je resnično krasna. Le pridite v nedeljo v Slov. Nar. dom pa se boste prepričali, da je res tako. Mr. Braitwaitheju pa gre priznanje za krasno izvr- šeno delo.

Nepotrebno trošenje denarja v vojnem času je podzavestna sabotaža. Vojna produkcija potrebuje vaše dolarje, zato kupujte vojne bonde, name- sto, da trošite denar po nepo- trebem.

SMRTI BOJAKINJE.

Tukaj je dne 2. oktobra po dolgem bolehanju v bolnišnici umrla Mrs. Josephine Bugel, stara 56 let. V tem kraju za- pušča žalujočega moža Johna Bugel, ter štiri sinove, Antona, Johna, Josepha in Franka v Charleston, W. Va., dalje za- pušča pet hčera, Mrs. Jos. Kogoj, Anno, Marijo, Florence in Jean Bugel, vse v Spring Hill, W. Va. V starem kraju zapu- šča brata Johna Lukuka in eno sestro.

Pokojna je prišla v Ameriko leta 1908 in sicer v Thomas, W. Va., kjer je živela do leta 1922 ko se je preselila z družino v Spring Hill.

Iskreno se zahvalim prijat- eljem za darovane vence in cvetlice, sosedom pa za vse po- mudili v urbi žalosti. Srčna hva- la vsem, ki so pokojnico spre- mli na njeni zadnji poti k mir- nemu počitku.

John Bugel, Spring Hill, W. Va.

"SPANISH IN 20 LESSONS" — Span- ščina v 20-urnih nalogah. — Spanško- slovenska slovarica. — Spisal je R. D. L. Cortina.

Ta knjiga je popolna in prav nič pri- krašljena. Od prve do zadnje strani je je popolnoma ista, kot je je pisatelj napisal in kot je bila prvotno izdana za višjo ceno. Cena je zato nižja, ker so se porabile prvotne tiskarske for- me, in ker je pisatelj sprejel nižjo ce- no.

Po tej pripravi stopnjevalni metodi vam Cortina pomaga, da se lahko naučite španščine.

To praktično učenje ima kar najmanj hečaindvajset in sapientnih slovnih pravil ter vas učí brati, govoriti in raz- umeriti španško.

Corintovo kratko metodo so odobrili učitelji, profesorji, kole, poslanstva in skupne trdnice po celem svetu. Je praktično, priročno in uspešno.

Prodanih je bilo že nad 2.000.000 Corintovih knjig.

Ce vas ta knjiga zanima, je lah- ko naročiti pri

ENGLISH SLOVENIC PUBLISH- ING COMPANY, 216 West 18th Street, New York, N. Y. — Cena je samo \$1.—

44-LETNO PREISKUŠNJO

IMA

AMERIŠKA BRATSKA ZVEZA

AMERICAN FRATERNAL UNION

ELY, MINNESOTA

KI IMA

25,000 ČLANOV IN TRI MILJONE

DOLARJEV PREMOŽENJA

Organizacija je zanesljiva, nepristranska in zelo priporočljiva zavarovalnica. Zavarujte sebe in svoje otroke pri Ameriški Bratski Zvezi, ki vam nudi poljubno zavarovanje proti boleznim, nesrečam in smrti

Ako je društvo A.B.Z. v vaši nase- llini, vprašajte krajevnega tajnika za pojasnila, če ne, pišite na glavni urad, Ely, Minnesota.

SLOVENSKO SAMOSTOJNO BOLNIŠKO PODPORNÓ DRUŠTVO na Greater New York in okolico, ink.

Kdor ima več rojakov ali rojakinj se ni član tega društva naj vpraša svojega prijatelja ali prijateljico ali pa česa ima več odbernikov za nastajajočojosanja. V nesreči se čelo sporná, kaj pomisliti biti član dobrega društva.

TEROM 30-LETNEGA POSLOVANJA je društvo izplačalo \$10,000. smrtolin in \$15,297 bolnišni in tina v blagajni \$10,466.70.

Naloženi denar je: \$ 6000.00 Defensne Bonds \$ 4050.00 U. S. Savings Bonds \$ 7416.70 naloženo v bankah

Skupno \$18,486.70

Odbor za Leto 1942:

Preddsednik: MIRABEL UREK Tajnik: JOSEPH POGACENIK 82 Weirfield St., Brooklyn, N. Y. 230 Liberty Avenue, Williston Park, L. I.

Podpredsednik: ANDREJ IVANJEK Hlagačnik: ANTHONY CVETKOVICH 236 Harmon St., Brooklyn, N. Y. 143 Seneca Avenue, Brooklyn, N. Y.

Nadoborniki: I. FRED VELEPEC 7225 - 67th Place, Glendale, L. I. II. VINKO SALOKAR 71-09 - 89th Street, Glendale, L. I.

III. JOHN FURKAS 408 Hittwood Street, Brooklyn, N. Y.

Arhivar: JOSEPH POGACENIK, 884 Liberty Ave., Williston Park, L. I. Društvo zbirajo vsako leto udobno v svojih društvenih prostorih v American Slovenian Auditorium, 263 Irving Ave., Brooklyn, N. Y.

ADVERTISE in "GLAS NARODA"

TRIE RODOVI

Dogodki iz nekdanjih dni. — Spisal: ENGELBERT GANGL

115

In moralo je biti tako daleč, da je poklical polkovnik Brankoviča pred se in ga premeril z ostrimi pogledi.

"Dohajajo mi pritožbe, da delate umazane dolgove! To je toliko bolj neopravičeno, nedopustno in neodpustljivo, ker ste si s ženitvijo pridobili tako stališče, da bi lahko živeli bolje nego mi vsi drugi, in vaša čast bi ostala čista in neomadeževana. Vaša lahkomišelnost vas je privedla na rob propada! Takih častnikov kratkoma ne trpim. Glejte, da se rešite, sicer si pripisite posledice sami!"

Trd je bil polkovnikov glas. Zvenel je kot težka obsodba ki ji ni pomiloščenja. Brezglasno je stal Brankovič pred stroгим sodnikom. Ničesar ni vedel povedati v svoj zagovor. "Posledice si pripisite sami!" je dejal še enkrat polkovnik in se obrnil in odšel.

Brankovič je ostal na mestu, kakor bi bil p rirastel nanje. Nekaj ga je stisnilo za srce, vročina ga je obšla. Ali je res vsemu konec? — Res!

"Glejte, da se rešite," mu je dejal polkovnik.

Kako? S čim? Vse je bilo pozabljeno, vse se je potopilo v globokem valovju veselega življenja. In zdaj se dviga valovje in hrumi bliže in bliže, da poplavi tudi njega in ga pogrezne v globočino. Zaškripal je z zobmi in odšel domov.

"Nadina," je zaklicala na vratih. Nadina in Egidij sta bila v sobi. Začula sta njegov glas in zatrepetala od strahu. Iz enega samega klica sta spoznala, da se pričinja vihar.

"Odzovi se vendar, ako te kličem!" je zavpil Brankovič, ko je stopil v sobo.

"Kaj hočeš?" je boječe vprašala Nadina. Egidij se je plašno prijel materi za krilo, — iskal je zavetja.

"Hitro daj, kar imaš denarja! Rabim nujno in neodložljivo!"

"Nimam, ne morem dati," je šepetala žena.

"Nimam in ne moreš dati! Lažeš! Imaš in nočeš dati! Pa hoš dala s silo!"

Prijel jo je za roko in jo stisnil, da je zakricala in se sesedla na kolena.

Meta se je v kuhinji zganila. Kiš je odprl oči in zastrmel.

"Jezus Marija! Saj jo ubije!" sta zaklicala oba obenem. Egidij se je stisnil k materi in je začel jokati. Hudo mu je bilo, ko je videl mater, kako trepeče v strahu. Njega samega je obšla bojazen. Zdaj pridem jaz na vrsto. Še tesneje se je stisnil k materi, v varno zavetje, in je jokal na ves glas.

"Kaj eviži! Fober se vstran!" je zarjovel nad njim oče. Udaril ga je z desno roko po licu. Prstan mu je prebil kožo, da je dečka obšla kri.

Ko je zagledala mati na otrokovem licu kri, ji je izginila pinobost iz srea. Začutila se je močno in pogumno, da bi se postavila divji zveri v bran. Hipoma je planila pokence in zaklicala na ves glas:

"Živina!"

"Kdo pa si ti, ki se mi upiraš?" je divjal Brankovič.

"Kdo si ti? Črv! Prah!"

Prijel jo je in dvignil od tal in jo vrge v kot.

Nadina je potegnila otroka za seboj. Krvavo lice se je dotaknilo njene roke, da je bila ta roka krvava. Ženo je zabolelo, da ni mogla od tal.

"Pomagajte!" je prošila, "sicer ubije otroka in mene."

In kakor tedaj, ko je začela očetove korake na hodniku, je s klenila tudi zdaj roke. "Češčena Marija — mati božja — milosti polna —" je šepetala. Otroka je pritisnila k sebi, oči so ji begale po sobi kakor da iščejo izhoda, rešnika.

Kakor bi nekaj ukazalo Kišu, je stekel po stopniščih in beal naravnost v vojašnico, ki ni bila daleč od stanova tja.

Na vratih bi se skoro zadel od polkovnika.

Ustavil se je in sopesl globoko in govoril v presledkih:

"Gospod polkovnik, pomoč, pomoč!"

"Kaj se je zgodilo, Kiš?" ga je vprašal.

"Gospod, naš gospod ubija gospo in Egidija!"

Polkovnik se je ogledal in stopil proti Brankovičevemu stanovanju.

Brankovič je gledal ženo, in obraz mu je rdel od jeze.

"Zdaj vidiš, kako si najhna! Črv! Prah! Pa hoš še manjša!"

Planil je k nji in ji segel z roko v lase, v druge, lepe lase. Ovil jih je okrog prstov in je vlekel ženo za seboj. Glava je bila ob tla. V kotu je trepetal Egidij, in kri mu je tekla iz rane. V Brankoviču je umrl človek in zbudila se je žival. Sreča se je strdilo v kamca. Nič usmiljenja ni bilo v prsih. Divja strast ga je obvladala.

Tedaj se odpro vrata, in mogočno je zadonel polkovnikov glas:

"Živina! Trinog!"

Brankovič je pogledal, in zašibile so se mu noge. Končano je.

Iznotal je roko iz las, glava se mu je sklonila.

"Takoj greste z menoj!" je ukazal polkovnik.

"Da, gospod polkovnik," je odgovoril Brankovič. Odšel je v sosednjo sobo.

Končano je. Odstržejo mu zvezde in ga zapro. Saino trenutek se in izgubljen je.

Polkovnik se je sklonil k Nadini. Brez zavestna je ležala na tleh. Dvignil jo je in njo odnesel na posteljo. V sosednji sobi je počil strel.

Nadina je vztrepetala in odprla oči. Hotela se je dvigniti s postelje, a oamahnila je nazaj in z roko pokrila oči. Egidij je skočil k materi in se je oprjel njene roke. Strah ga je bilo. Polkovnik se je ozrl tja, in stopil do onih vrat. Odprl jih je in zapet zaprl.

"Končano je," je tiho dejal sam sebi.

(Nadaljevanje prihodnjik.)

Iz slovenskih naselbin

STAVBINSKO IN POSOJILNO DRUŠTVO

Ker se malokdaj sliši ali čuje v slovenskih časopisih od našega Stavbinskega in posojilnega društva, bodi mi dovoljeno, da nekoliko spregovorim o tem društvu, ki je zelo potrebno z gospodarskega stališča za vsako mesto ali vas v Ameriki.

To društvo je bilo ustanovljeno leta 1921 po uglednih in zanesljivih rojakih v naši naselbini. Kakor mlad otrok, tako tudi to društvo je postajalo vsaki dan močnejše in ob zaključku 20-letnega poslovanja je imelo skupnega premoženja \$980.000. Torej le malo je manjkalo, da ni doseglo milijon dolarjev.

Temu društvu se imajo naši rojaki in naša podporna in druga društva zahvaliti, da niso svoj trdo prislužen denar izgubili v zadnji svetovni depresiji v zaprtih bankah ali drugih podjetjih, ker so imeli varno svoj denar vloženi v tem društvu. Ves čas svojega obstanka je društvo plačalo dividende svojim delničarjem ob času, in ne manj kot 3 odst. na "paid-up" vloge, in na male tedenske vloge 6.2 odst. Danes plačuje obresti 3 in 7 odst. kakorkoli kdaj popreje. Kadar potrebujete denar, se obrnite na to društvo. Meseca januarja 1942 je začelo naše društvo prodajati tudi United States War Savings Bonds, in do sedaj jih je že prodalo več kot 150.000 dolarjev vrednosti. Naše društvo do sedaj jih je kupilo iz svoje blagajne za 60 tisoč dolarjev vrednosti. Kadar ste se namenili kupiti znamke ali bonde, vselej se obrnite na naš urad in se vam bo ustreglo po vaši želji.

Ravno letos 31. oktobra potече termin tseh dolgoletnih dobrih in zanesljivih direktorjev. In priporočljivo je, da jih delničarji zopet izvolijo v njihove urade, ker ti možje so varno vodili društvo skozi razburkane valove zadnje depresije, ker niti en cent društvenega ali od delničarjev zaupanega denarja se ni izgubilo, in vsak delničar je dobil ob času obresti, kolikor je njemu pripadalo.

In ti direktorji so John Zalar, predsednik; Frank Pezdin, podpredsednik in Joseph Petrovic, blagajnik. Naj bo še omenjeno, da John Zalar je v odboru direktorjev od ustanovitve in predsednik tega odbora zadnjih 15 let.

Ker se pa deluje od gotove strani že več let na to, da pridejo v odbor direktorjev ne glede na to, katerega bivšega direktorja iz urada spravijo, njim ni nič mar, koliko dobrega je že storil za društvo ali narod samo, da oni v urad pridejo. Zato se priporoča vsem

delničarjem, da te 3 zasluzne može zopet nazaj pošljejo. Vaša dolžnost je, ter je v vašo lastno korist da se udeležite glavnega letnega zborovanja, katero bo letos 31. oktobra v Slov. Nar. domu ob 7:30 uri zvečer, in tam oddaste glasove za može, za katere se vam zdi, da so po naši volji.

Te dni vam bo poslano po pošti uradno pазnanilo o tem zborovanju in tudi pooblastilo (proxy) ako se vam bo nemoogoče udeležiti te seje, da to pooblastilo podpisete in ga izročite kateremu uradniku ali kateremu drugemu članu, ki se bo seje udeležil, da vas zastopa. Priporočljivo pa je, in je zelo važno, da tudi na dotično pooblastilo zapišete ime, kateremu ste vi namenili oddati glasove za volitev ponovnih direktorjev. In to se priporoča da zapišete s črnilom (tinto), da tisti, ki mu izročite proxy, upošteva vašo željo.

Dolžnost vsakega delničarja je, to, da se vsakega letnega zborovanja sam osebno udeleži in si ne pusti kratiti pravice po tistih, ki ga vsako leto pregovore, da njim izroči pooblastilo in oni ravnaajo po svoji in ne po njegovi želji.

S pozdravom za North Shore Building and Loan Association Math Ivanetich, tajnik Chicago, Ill.

SLOVENEČ NA POTOPLENJE NI LAJLI.
Tukaj vam pošiljam šest dolarjev, katere sem dobila, ko sem pripovedovala, da Jugoslavija je potrebna naše pomoči: Mrs. Anna Česnik \$2.00; Mr. in Mrs. Paul Banovich \$2.; Mrs. John Serdic \$1.; Mr. in Mrs. John Francetic \$1. — Skupaj \$6.00 za jugoslov. pomožno akcijo.

Do srca me je pretreslo, ko sem čitala, da je prokleti Japonec potopil lepo ladjo Vincennes ker se je 4 leta moj vnuk Mihael Lord, prepeljal na tej ladji. Star je bil 18 let, ko je šel prostovoljno za marinerja. Ko je odslužil 4 leta, je prišel domov in se je solal v Philadelphia, Pa. Potem se je izučil letati in sedaj je poročnik in leta z bombnikom B-17. Njegova mati je bila prej Marija Mihelica in je bila vdova več let. Ona je vesela svojega sina, ker dela svoj delež za Ameriko kakor tudi mnogi drugi. Zdaj ima še dva sinova doma, ki hočejo tudi vstopiti v bratove stopinje. Bog jim daj srečo!

Naj še dodadem, da, ko je prišel moj vnuk na dopust, nam je napovedal kje je bil v starem kraju, v Parizu in Stockholmu na Švedskem, kako je tam lepo. Kako lepe punce tam imajo in žandarme. Ali to je bilo pred par leti. Ko sem ga vprašala, da naj mi kaj pove o ladji, je rekel: "Najboljša je in nöheden je ne more potopiti," pa pride ta žolti Japonec in jo uniči. Ne bi mogla popisati, kako me vse to žali, da bodo zopet in kmalu gorele vse luči in bodo vsa sreča zopet vesela.

Ostajam s pozdravom.

Mary Francetic, Manville, N. J.

Rojake prosimo, ko pošljejo za naročnino, da se poslužujejo — UNITED STATES oziroma CANADIAN POSTAL MONEY ORDER, ako je vam le priročno

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK
Izšla je nova knjižica ki daje poljudna navodila, kako postati ameriški državljan.
Poleg vprašanj, ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic in zgodovine Zedinjenih držav, v III. delu pod naslovom Razno, pa Proglas neodvisnosti, Ustava Zedinjenih držav, Lincolnov govor v Gettysburgu, Predsedniki Zedinjenih držav in Poedine države.
Cena knjižice je samo 50 centov. In se dobi pri: SLOVENIC PUBLISHING CO. 216 West 18th St., New York

NOVA IZDAJA Dobri Atlas je nujno potreben

... in ravno v HAMMONDOVEM NOVEM Svetovnem Atlasu

NAJDETE ZEMLJEVIDE, KI SO TAKO POTREBNI, DA MORETE SLEDITI DANAŠNJIM POROČILOM
Zbirka nanovo in lepo tiskanih zemljevidov v 7 barvah, kaže svet, kakoršen je danes in vam pomaga razumeti zgodovinsko važno delovanje diktatorskih in demokratskih vlad.

NEKAJ POSEBNIH VAZNOSTI
Sestav sveta—abecedni seznam dežel, provinc—navaja površino, prebivalstvo, glavna mesta in kraj na zemljevidu.

Seznam mest in trgov—navaja ime kraja, okraj, in državo, prebivalstvo in kraj na zemljevidu.

Zastave vodilnih držav—v polnih barvah, vsega skupaj 56; cela vrsta narodnih barv.

ILUSTRACIJE—45 skrbno izbranih resničnih fotografij iz vseh krajev sveta.

NOVO LJUDSKO ŠTETJE—Uradne številke glavnih mest in trgov v Združenih državah in kaže primerjavo s starim štetjem.

SEDAJ
40 centov
PO POŠTI
V URADU — 35 CENTOV
48 VELIKIH STRANI

Svet pripada ljudem, katerih radovednost nima obzorja
Ta atlas, ki sam sebe popravlja, ima namen rešiti marsikatera napačno ali vprašanja, ki nastanejo v raznih razgovorih. Strani so skladne svetovnega znanja in podajajo razsežnost zemlje, površine sončnega sestava, pokrajine in globoko oceanov in jzmer, dolgotrajnih rek in prekopov, površino poglavitnih otokov in visokost svetovnih gora. Tu so odgovori na mnoga današnja vprašanja.

Naročite pri:
Slovenic Publishing Company
216 WEST 18th STREET
NEW YORK, N. Y.

DOPIŠ IZ ALABAME.
"Glasu Naroda" pošiljam naročnino in želim, da mi pošljete list na novi naslov, ker sva se z možem časno preselila iz Pensilvanije v Alabamo.

Potovanje je danes zelo težavno, ker je povsod polno vojaštva, ki se prevaža po vlakih.

Preden sva odšla iz Pensilvanije, sva obiskala sestro mojega moža in njeno družino v West New Yorku. Ker nas niso pričakovali, jim je bil naš obisk v veselje iznenadenje. Z njimi sva ostala kar 14 dni in je ta čas tako hitro minil, da smo se prav težko poslovili drug od drugega. Midva do zdaj nisva poznala otrok in zeta družine njegove sestre. Zet je zelo zabaven človek in nam je prav lepo kratkočasil dneve, ki smo jih prebili v njih sredi.

Za vso lepo postrežbo, ki sva jo bila deležna, se vsem prav iz srea zahvaliva. Moževi sestri in njenemu soprogu se še posebno zahvaliva in ju pozdravljava, obenem pa pozdravljava tudi Mr. in Mrs. Gobbo in njihovega sina in nevesto, ter hčerko in zeta, Mrs. in Mrs. Vigner, vsi iz West New Yorka.

Pozdraviti želimo tudi Mrs. Merhar in njene hčerke, iz Oklen, N. Y., kakor tudi Mr. in Mrs. Cimprich in družino iz Port Arthur, v Kanadi, ter vse najine prijatelje širom Amerike.

Mr. in Mrs. Grais, Selma, Ala.

VAŽNO ZA NAROČNIKE

Poleg naslova je razvidno od kdaj imate plačano naročnino. Prva številka pomeni mesec, druga dan in tretja pa leto. Da sam prihranite nepotrebne dela in stroškov, vna pristoimo, da skušate naročnino plačati enkratno. Pošiljate naročnino naravnost nam ali jo pa plačate na banko zastopniku v vašem kraju ali pa kateremu izmed zastopnikov, kojih imena so tiskana s debelimi črkami, ker so upravičeni obiskati tudi druge naselbine, kjer je kaj naših rojakov (na tujih Zastop.) bo vam izročil potrdilo za plačano naročnino

- ALABAMA: Cleveland, Anton Bobek, Chas. Klinger, Jacob Kestnik, Girard, Anton Nagode, Lorisin, Louis Balant, John Kumble, Youngstown, Anton Kikali
- ARIZONA: Phoenix, Peter Cullis, Waisenburg, M. J. Baysh
- INDIANA: Indianapolis: Frank Zupančič
- ILLINOIS: Chicago, J. Bevilas, Cicero, J. Fabian (Chicago, Oboro in Illinois) Joliet, Jennie Bambich La Salle, J. Speil-b Mascoutah, Martin Doleš North Chicago in Waukegan, Mate Waršak
- MARYLAND: Kittimiller, Fr. Yecoptree
- MICHIGAN: Detroit, L. Flankar
- MINNESOTA: Chisholm, J. Lukanich Ely, Jas. J. Peshel Eylech, Louis Gonde Gilbert, Louis Vessal Hibbing, John Povša
- MONTANA: Roundup, M. M. Pastas Washoe, L. Champs
- NEBRASKA: Omaha, P. Broderick
- NEW YORK: Brooklyn, Anthony Svet Howanda, Mari Strulaha Little Falls, Frank Masla Worcester, Peter Rode
- OHIO: Harborton, Frank Trosh
- Cleveland, Anton Bobek, Chas. Klinger, Jacob Kestnik, Girard, Anton Nagode, Lorisin, Louis Balant, John Kumble, Youngstown, Anton Kikali
- OREGON: Oregon City, J. Koblar
- PENNSYLVANIA: Bessemer, John Jevnikar Conemaugh, J. Bressove Coverdale in okolica, Jos. Pajernel Export, Louis Zupančič Farrell, Jerry Okorn Forest City, Math Kamaia Fr. Blodnikar Greensburg, Frank Novak Homer City, Fr. Ferencsak Imperial, Vence Palcich Johnstown, John Palants Kraze, Ant. Tauselji Luzerne, Frank Balloch Midway, Joud Sust Pittsburg in okolica, Philip Prager Steelton, A. Eren Turtle Creek, Fr. Schiffr West Newton, J. Veb Jovan
- WISCONSIN: Milwaukee, West Allis, Fr. Stoh Sheboygan, Joseph Kaked
- WYOMING: Rock Springs, Louis Tausbar Diamondville, Jos. Rottus

Vsak zastopnik tudi potrdilo za svojo, kakore je prejel. Zastopniku tepla pripovedamo.

UPRAVA "GLAS NARODA"